

1931 geschoten bij het Etang de Thau, Dép. Hérault, Zuid-Frankrijk, dicht bij de Middellandsche Zee (volgens opgave in *Le Chasseur français*, mij welwillend medegedeeld door Mr. HAVERSCHMIDT) en volgde dus een bijna z u i d w e s t e l i j k e koers, in tegenstelling met het jong uit hetzelfde nest in 1930 en dat van no. 6, eveneens uit 1930, die beide ongeveer z u i d z u i d o o s t w a a r t s trokken. Het 2e (van no. 6) werd in September 1931 doodgevonden te Leiselheim, post Emmendingen, West-Baden, Deutschland (dus $\pm$ z u i d e l i j k e koers) en het 3e (van no. 7) werd 7 September 1931 doodgevonden te Willing, bij Bad Aibling, Zuid-Beieren, Deutschland (dus $\pm$ Z. Z. O. koers). Als we de verdere resultaten van het ringonderzoek van nederlandsche ooievaars uit 1930 (zie Zool. Mededeelingen, Leiden, 14, 1931, p.1—26) hiermede vergelijken (van de 65 geringde voorwerpen werden er behalve de 2 hier reeds genoemde nog 7 teruggemeld, en wel 2 uit ons eigen land en 5 uit Frankrijk), dan blijkt thans al duidelijk, dat de trekrichting vrij sterk verschilt. Met groote belangstelling zien we uit naar de verdere resultaten over 1931, (welke nog niet door Prof. VAN OORT werden gepubliceerd ¹⁾) en wel temeer, daar volgens opgave van HAVERSCHMIDT in „Ardea” (21, 1932, p. 46) er in 1931 totaal 145 stuks werden geringd, dus 80 meer dan in het voorgaande jaar!

KAMPEN, September 1932.

Eenige aantekeningen over den javaanschen pauw,

DOOR

A. HIVERNON.

Volgens het stelsel van GADOW vormen de pauwen een geslacht, dat deel uitmaakt van de onderfamilie der fazant-

¹⁾ Dat mij desondanks, op mijn verzoek, werd toegestaan de resultaten met door mij geringde voorwerpen reeds thans te vermelden, stel ik zeer op prijs en breng daarvoor aan Prof. VAN OORT ook hier nogmaals mijn welgemeenden dank. Intusschen zijn er ook van de door mij in 1932 geringde voorwerpen al weer 4 teruggemeld en wel resp. van nest no.3, 4, 5 — dat dus tot nu toe ieder jaar resultaat opleverde! — en van no. 6, maar ik mag hier niet nog verder vooruitloopen.

vogels (*Phasianinae*), familie der eigenlijke hoenders (*Gallidae*), orde der hoendervogels (*Galliformes*). Dit geslacht wordt volgens dezelfde systematische indeeling (zie „BREHM's Tierleben", vierte neubearbeitete Auflage, siebenter Band) gesplitst in twee soorten, t.w. *Pavo cristatus* Linn. en *P. muticus* Linn., resp. inheemsch in Voor-Indië en Ceylon, en op Java. Een derde vorm, *P. nigripennis* Sclat., voorkomende in Assam, Achter-Indië en op het Maleische schiereiland, wordt door den bewerker van het ornithologische gedeelte van het bovenaangehaalde standaardwerk, Prof. Dr. Otto ZUR STRASSEN, een locaalras geacht van eerstgenoemde soort. Daarentegen beschouwt een in Nederlandsch Indië arbeidend zoöloog den Achter-Aziatischen pauw als identiek met *P. muticus*. De eerste lezing is waarschijnlijk de juiste, in aanmerking genomen de drie volgende factoren:

1e. Het is niet waarschijnlijk, dat *P. nigripennis* in taxonomischen zin zich scherper onderscheidt van den in een aangrenzend geographisch gebied inheemschen vorm, dan van dien op het geïsoleerde — nl. door Sumatra, waar g e e n pauwen voorkomen, van het Maleische schiereiland gescheiden — eiland Java.

2e. Van de twee bovenbedoelde beoefenaren der ornithologische wetenschap heeft Prof. ZUR STRASSEN zonder eenigen twijfel het grootste wetenschappelijk gezag.

3e. De andere geleerde, dien ik mij niet gerechtigd acht bij name te noemen, aangezien zijn bovenaangegeven meening, v.z.v. mij bekend, door hem nog niet is gepubliceerd — mij is zij slechts bekend uit eene private relatie — heeft in zijn professioneelen ijver zich reeds meermalen vergist, waardoor van hem uitgaande mededeelingen steeds met reserve moeten worden aanvaard.

Overigens wordt de beantwoording der vraag, welke lezing de juiste is, door mij overgelaten aan beter onderlegden in de systematiek. Op dat terrein gevoel ik mij niet geheel en al veilig, getroffen als ik ben door de vele inconsequenties, waarop ik ben gestuit de enkele malen, dat ik mij er op moest begeven, en waaromtrent tot dusver zelfs mannen van het vak mij geen afdoende opheldering konden geven.

P. cristatus is in Europa een zeer bekende parkvogel. Ik meen daarom wel te mogen afzien van eene beschrijving ervan, te meer waar dit artikel slechts incidenteel over deze soort handelt. *P. muticus* verschilt, voor wat de hanen betreft, van

de eerstgenoemde soort in de volgende punten (volgens BREHM): De halsvederen zijn schubvormig, de vleugeldekvederen metallisch blauw en achterwaarts gericht (?) en de vederen van de kuif over de gansche lengte éézijdig van een vlag voorzien. Bij gebreke aan een vergelijkingsexemplaar van *P. cristatus* ben ik niet in staat aan te geven, hoe daarbij de kleur der vleugeldekvederen is (BREHM's werk zwijgt hierover), doch de hals en voorborst worden bij die species aangeduid als te zijn „prachtvoll purpurblau mit goldnem und grünem Schimmer.” De bovenbedoelde, naar verhouding tot de lengte zeer breede „schubvormige” halsvederen van *P. muticus* zijn echter nabij de inplanting over de gansche breedte zeer donker groen (op zwart af), doch naar het uiteinde toe wordt deze „kern” omvat door een naar den top toe zich verbreedenden, dus sikkelvormigen zoom van eene kleur, liggende tusschen olijfgroen en goudbruin en zelf aan weerszijden omboord door een heel smal, helgroen randje, waarvan dat aan de binnenzijde dus eene scheidingslijn vormt met het donkere middengedeelte. Over het geheel ligt een metaalgloed. De kuifvederen van *P. cristatus* bestaan uit een schacht, aan welks topeinde slechts een vlag voorkomt. Dit verschil met *P. muticus* lijkt mij wel het meest in het oog loopend.

Merkwaardig genoeg, zwijgt het bovengenoemde, anders zoo nauwkeurige Duitsche handboek over een zeer markant en uit een phylogenetisch oogpunt zeer belangrijk onderscheid tusschen de twee soorten. Het is dit, dat terwijl de hennen der vastelandsche soort dof, in hoofdzaak bruin gekleurd zijn, zonder metaalgloed, deze laatste wel aanwezig is bij de ook meer groen vertoonende wijfjes van de javaansche soort, zij het dat zij in dit opzicht niet kunnen wedijveren met de hanen. Wanneer de theorie juist is, dat het ten opzichte van de mannetjes minder opzichtig gekleurd zijn der wijfjes van zoo menige vogelsoort — vooral bodembroeders, wat de pauwen zijn — een aanpassingsverschijnsel is om haar te behoeden voor opmerking door rondzwervende vijanden, dan zou hieruit volgen, dat de vastelandsche pauw een stap verder is in de evolutie, dan de javaansche en de laatste dus van de twee de genetisch „antiekste” soort. Voorzeker eene zeer verrassende uitkomst in verband met de heerschende opvattingen aangaande de oorspronkelijkheid der Java-fauna.

De lengte van den haan wordt in BREHM's werk opgegeven

als te bedragen 110—125 cm, terwijl volgens die informatiebron de sleep 120—130 cm meet. Dit geldt voor *P. cristatus*, doch met betrekking tot *P. muticus* wordt geen gewag gemaakt van eenig verschil in dit opzicht. Aangenomen, dat met „lengte” wordt bedoeld die, gemeten van den kruin tot het uiteinde der langste staartpen — dus met uitsluiting van den sleep — komt de daarvoor aangegeven maat overeen met die van een door mij een paar jaren geleden geschoten (thans opgezet) exemplaar van *P. muticus*, waarvan de aldus gedefinieerde afmeting gelijk is aan de in het handboek aangegeven maximum-waarde. Met de sleeplengte staat het echter geheel anders. Onmiddellijk na den dood gemeten, bleek deze bij mijn exemplaar te zijn 148 cm, dus heel wat meer dan het maximum volgens BREHM. Aangezien nochtans de ervaring mij geleerd heeft zeer voorzichtig te zijn met in de zoölogisch-systematische wetenschap geldende standaardmaten, durf ik uit dit aanzienlijke verschil geen conclusie te trekken met betrekking tot de waarde ervan als soortkenmerk.

Aleer over te gaan tot de biographie van den javaanschen pauw, zou ik gaarne nog het een en ander willen opmerken betreffende den wetenschappelijken soortnaam. Beide soorten — *P. nigripennis*, die trouwens volgens het bovenstaande geen afzonderlijke soort vormt, buiten beschouwing gelaten — waren blijkbaar reeds bekend aan LINNAEUS, want hij benoemde ze. Dat hij den Voor-Indischen vorm den naam gaf van „*cristatus*” afgeleid van „*crista*” = pluim of helmkam) is te begrijpen met het oog op de kuif, die de gedachte suggereert aan een zoodanig versiersel. Maar wat ter wereld kan den ouden Zweed er toe gebracht hebben den javaanschen pauw „*muticus*” te heeten? Zelf niet voldoende in de talen der Oudheid onderlegd, won ik ter zake van de beteekenis van het laatstaangehaalde woord inlichtingen in bij een meer bevoegde. Deze onderrichtte mij — met verwijzing naar verschillende classieke schrijvers — dat „*muticus*” gelijkwaardig is aan „*mutilus*” in zijne verschillende beteekenissen, die alle echter neerkomen op „geknot” of „verminkt” in letterlijken of figuurlijken zin. Wat nu is er aan den javaanschen pauw geknot of verminkt? Neemt men aan, dat LINNAEUS hierbij ook heeft gezinspeeld op het ornament, dat hem de onderscheidende benaming der andere soort inspireerde, — en hetwelk tevens het meest in het oog vallende soortkenmerk vormt, gelijk wij hierboven zagen — dan verbaast men zich over

het gebrek aan logica, dat de vader der systematiek bij deze gelegenheid aan den dag gelegd heeft. Want immers, wanneer men de hoofdtooisels van beide species onderling vergelijkt, is het juist dat van de vastelandsche, hetwelk ten opzichte van dat der andere een „verknipt” of „verminkt” aanzien heeft. De vraag rijst hierbij dan als vanzelf: Heeft LINNAEUS zelf niet juist andersom, als hem in de schoenen geschoven wordt, de beide namen toegekend en hebben wellicht latere commentators de zaak verhaspeld?

In levenswijze stemmen beide soorten zeer veel overeen. Toch bestaan er ook te dezer zake verschillen. Ook voor *P. muticus* geldt wat BREHM voor *P. cristatus* vermeldt aangaande het verblijfsoord. Ook eerstgenoemde toch kiest als zoodanig „jungles” waarin bosschen afwisselen met meer open gedeelten, dicht begroeid met hooge grassen, op Java gewoonlijk (niet altijd) een der vele soorten van alang-alang (*Imperata* spec. div.) Ook op dit eiland verwijderd de pauw zich nooit ver van water en in streken, waar in de Oost-moesson de droogte de overhand heeft, zóó dat de kleine boschbeekjes zelfs geen druppel vocht bevatten, vindt men in dat seizoen alle pauwen in een strook ter breedte van slechts enkele K.M. aan weerszijden van de grootere rivieren, indien er de bodem slechts ruig met bovenbedoeld woekergras of dicht struikgewas begroeid is, met hier en daar een stukje bosch of althans enkele hooge boomen. Want deze laatste wil de pauwhaan niet missen, aangezien hij gewoon is des morgens vroeg of laat in den namiddag in den top ervan neer te strijken, om er zijn bolderzang aan te heffen. In den tusschentijd vertoeft hij met zijne hennen op den grond, tusschen de ruigte. Beide, haan en hen, zijn zeer waakzame en schuwe vogels en nimmer zoo mak, als volgens een paar in BREHM aangehaalde Britsche onderzoekers de pauwen in sommige gedeelten van Voor-Indië zijn, waar zij zich zelfs op openbare wegen en nabij tempels vertoonen. Op Java is trouwens de pauw nergens een voorwerp van godsdienstige vereering en doet zich dus het verschijnsel van semi-domesticatie niet voor gelijk in het vorengenoemde land. Aan dezelfde oorzaak zal wel toe te schrijven zijn, dat men hem op genoemd eiland nergens, gelijk op het vasteland, in aantallen van eenige honderden bij elkander ziet. Een dozijn in één troep bij elkaar is op Java reeds exceptioneel en komt waarschijnlijk alleen voor, indien door toevallige omstandigheden een paar families zich voor

korten tijd bijeengevoegd hebben op een plaats, waar veel op te pikken valt. Ik heb in een streek, die rijk aan deze hoenderachtigen was, op den namiddag- of morgenaanzit — op ander wild gewoonlijk — ten hoogste acht hanen in den omtrek van mijn post hooren bolderen en daar die roep ver klinkt, neem ik aan, dat de straal van mijn gehoorkring ten minste één kilometer heeft bedragen, wat overeenkomt met een oppervlakte van ruim drie vierkante kilometers of 300 H.A. Daar het niet in den tijd was, dat de hennen aan het broeden waren of kleine kuikens te verzorgen hadden — als wanneer zij zich, gelijk ook andere polygaam levende hoenderachtigen, van elkander en van de hanen afzonderen — is het aannemelijk, dat zij alle aangesloten waren bij een „harem” en er dus geen rondzwervende enkelingen waren. Aangenomen verder, dat elk van de zich signaleerende hanen heer en meester was van zoo’n troepje — het gunstigste geval, dat stellig niet algemeen is — dan geeft dit, elken troep op vier stellende (meer bij elkander bij één haan is zeldzaam) een totaal van 40 pauwen verspreid over de bovengenoemde oppervlakte. Wegens de groote droogte waren toen bovendien deze vogels geconcentreerd in het terrein bezijden een aldaar stroomende rivier. Overigens was het een eenzame streek, in dezen zin, dat men ver verwijderd was van zelfs door Inlanders alleen bewoonde oorden, doch niet zóó, dat er vertier ontbrak. Want overdag was er een drukke bosch-exploitatie aan den gang. Doch op die uren verscholen zich de pauwen op den bodem tusschen de ruigte en hielden zij zich rustig. Toch kan men, althans voor wat de voor hun verblijf geëigende streken betreft, de pauwen niet schaarsch noemen, hetgeen o.a. blijkt uit de omstandigheid dat men zich in hun woongebied verplaatsende, gedurende de morgen- en namiddaguren telkens weer andere hoort tegen dat de verst verwijderde uit den kring van het gehoor verdwijnen. Men krijgt den stelligen indruk, dat zij zeer talrijk zijn.

Voor het bolderen kiest de haan zich een boven het overige hout hoog uitstekenden boom uit, of indien er van zoodanige eenige niet ver van elkander staan, beurtelings één van deze. Als algemeen een regel kan men hem, indien men zich nabij zoo’n boom verdekt opstelt, tegen een uur of vier ’s namiddags uit de verte, vrij hoog in de lucht, naar het water zien toevliegen, gelijk een in de zon vonkenschietende bolide — want de vlucht is snel, al lijkt dat soms anders wegens den statigen indruk, die

het groote lichaam met den zwierigen sleep maakt — en dan aan den kant neerstrijken. Het eerste wat hij vervolgens doet, is drinken, waarna hij zich een poosje op den veelal zandigen oever vermeit, om ten slotte zijn steeds dicht bij het water staanden bolderboom op te zoeken en van den top daarvan het omliggende land scherp te verkennen. Als alles veilig schijnt, begint hij daarna zijn roep, doch bij het minste onraad, als hoedanig hij altijd door hem waargenomen menschen beschouwt, staakt hij dien voor eenigen tijd, totdat het werkelijke of vermeende gevaar uit zijn gezichtskring verdwenen is.

In zeldzame gevallen zag ik pauwhanen veel vroeger dan vier uur, éénmaal zelfs te twee uren 's namiddags bij het water strijken. In dat ééne geval kwamen er zelfs twee hanen bij elkander, doch terwijl ik in spanning afwachtte, of daaruit wellicht een duel zou voortkomen, dan wel een statigen contradans om elkander te overtroeven in het oog der wellicht niet ver daarvandaan in de ruigte verscholen hennen, had iemand van het mij begeleidende personeel de onhandigheid zich te vertoonen, en toen waren zij beide in een oogwenk weg. Ook 's morgens vroeg en dat wel tot ongeveer negen uur, zetten pauwhanen zich op den top van hun boom om er te bolderen.

De pauw brengt twee, wel van elkander onderscheiden geluiden voort, nl. behalve den bolderroep, waarop ik straks terugkom, een soort van gekakel, als dat van het huishoent, doch inplaats van „tok-tok-tok” meer naar „tak-tak-tak” toe, met een scherp klank tusschen de a en de è in, wel wat hebbende van het schreeuwen van parelhoenders, doch zonder den door laatst genoemden geuiten nasalen bijklank. Mogelijk is dit geluid alleen afkomstig van de hennen.

De bolderroep geeft weer aanleiding tot speculaties in den trant van die, welke hierboven werden gemaakt met betrekking tot de anomalie in de aan LINNAEUS toegeschreven nomenclatuur. Dien roep van den Voor-Indischen pauw ken ik niet persoonlijk, doch Dr. W. T. HORNADAY geeft hem aldus weer: Pee-goo-wee („Two Years in the Jungle”). De aldus aangeduide klanken voorstellende volgens de Nederlandsche schrijfwijze, krijgt men: Pie-goe-oewie, een trisyllabium dus. Volgens genoemden schrijver is het een doordringende gil. Dit laatste geldt ook voor den roep van den javaanschen pauw, doch dit is dan ook het eenige punt van overeenkomst. Want eigenaardig genoeg, schreeuwt deze zeer duidelijk den tweelettergrepigen

klank „pa-on” uit met de emphasis op de ook iets meer gerekt uitgestooten slotsyllabe. Deze kreet stemt dus volkomen overeen met 's vogels naam in het Fransch, daar ook de nasale „uitspraak” van de slot-n niet ontbreekt. Zou dit geheel en al toeval zijn? Weinig waarschijnlijk!

In het Latijn wordt de naam „*pavo*” geschreven. In aanmerking is hierbij te nemen, dat in die oude taal de letters u en v niet van elkander onderscheiden werden en dus ook op dezelfde wijze uitgesproken moeten zijn als een middending tusschen een klinker en een medeklinker, gelijk nog thans ook in onze taal de j. Als overblijfsel hebben wij in het tegenwoordige Fransch — en het door het Normandisch sterk beïnvloede Engelsch — de vergeleken met ons Nederlandsch, veel zachtere uitspraak van de letter v, die in eerstgenoemde twee moderne talen de w geheel vervangt. Want in de eerste van die twee komt de w in het geheel niet voor behalve in enkele bastaardwoorden, waarin de uitspraak ervan niet verschilt van die van de v, en in de andere taal wordt de eerstelijk vermelde letter uitgesproken als een korte oe-klank en heet zij trouwens „dubbele u”, wat geheel iets anders is, dan wat o n z e overeenkomstige letter vertolkt.

Het is dus lang niet ongerijmd, om aan te nemen, dat „*pavo*” eene onomatopée is. Of „*paon*” dit ook r e c h t s t r e e k s is, en dan in sterkere mate zelfs, is niet zoo zeker, want het blijft mogelijk, dat het een den oorspronkelijken klank toevallig meer benaderend gallo-latinisme is. Maar het kan ook zijn, dat de Galliërs, al dan niet door de Romeinen met den vogel bekend geraakt, aan dezen rechtstreeks den naam gegeven hebben, waarmede hij zichzelf aanduidt. Hoe het ook zij, direct of via het Latijn in het Fransche taaleigen terecht gekomen, is „*paon*” in elk geval toch ook eene klanknabootsing, wil men niet een aan de onwaarschijnlijkheid grenzend toeval te hulp roepen ten bewijze van het tegendeel.

Maar dan? Hoe kwamen de oude Romeinen — en misschien de oude Grieken ook, maar h u n idioom is voor mij een boek met zeven zegelen — aan dat onomatopische woord, als het de Voor-Indische pauw was, waarmede het Westen het eerst bekend werd, zooals algemeen wordt aangenomen? D i e n s roep lijkt er toch in het geheel niet op, zooals wij dien hierboven in schrift hebben weergegeven, op gezag van een ernstig en wel befaamd natuuronderzoeker. Zou het niet mogelijk zijn, dat per slot van rekening ook in dit historische

opzicht, evenals in het phylogenetische, den javaanschen pauw de voorrang toekomt? „*Pavo*” is onloochenbaar classiek Latijn. Reeds bij OVIDIUS en PLINIUS kan men het woord aantreffen, zoodat elke gedachte aan een „kunstterm”, zooals wij er zoovele kunnen vinden onder de nomenclatorische aanduidingen in de zoölogische literatuur, moet worden losgelaten, doch zelfs al ware het anders, dan zou men nog niet ontkomen aan de consequentie, dat ten tijde van en zelfs vóór LINNAEUS van de twee pauwsoorten de laatstgenoemde moet hebben gegolden als het standaardtype, niet alleen onder geleerden — die zijn en waren vroeger vooral nog al eens op gespannen voet met de communis opinio — doch ook bij de spraakmakende gemeente, gelijk moet worden afgeleid behalve uit het Fransche „*paon*”, het Italiaansche „*pavone*”, het Spaansche „*pavon*”, ook uit ons eigen „*pauw*”, het Duitsche „*Pfau*” en zelfs het sterk in klank ont-aarde Engelsch „*pea*”. Ware dus „*pavo*” geen authentiek Latijn, dan zou toch uit de volksnamen blijken, dat in een zekeren verafgelegen tijd in het verleden *P. muticus* meer algemeen dan *P. cristatus*, in Europa in getemden staat werd gehouden.

In de op Java inheemsche talen heet de pauw „*merak*”, dat in het Maleisch soms wordt verzacht tot „*merah*”. Ook dit is vermoedelijk een onomatopee, doch afgeleid van het bovenvermelde kakelgeluid. Inderdaad, van „tak-tak-tak” tot „rak-rak-rak” il n’y a qu’un consonant en als het gaat om nabootsing van diergeluiden door het menschelijk stemorgaan — met als consequentie daarop het weergeven in schrift — moet men over dergelijke kleinigheden niet vallen.

Omtrent den paar-, leg- en broedtijd van den javaanschen pauw is niets met volkomen zekerheid bekend. Afgeleid van den ruitijd, waarin de haan zijn statigen sleep aflegt en waarvan het begin ongeveer medio Augustus valt, zou de procreatieperiode ongeveer in het midden van Februari een aanvang nemen, daar eerst dan het pronkkleed weer zijn vroegeren luister heeft teruggekregen. Daar, zooals reeds vermeld, de hennen voor het leggen zich op zeer verborgen plaatsen afzonderen — gelijk meer hoenderachtigen doen, ook de beide op Java voorkomende echte hoenders *Gallus varius* (Shaw & Nodd.) en *G. gallus bankiva* Temm. — zullen de hanen van omstreeks begin April af hun voortplantingstaak hebben volbracht, hetgeen een fel licht werpt op de dwaasheid van de Nederlandsch Indische wettelijke bepalingen betreffende de

jacht (althans wat dit punt aangaat), die trouwens, zooals algemeen bekend is, gelijk zoovele andere producten van wetgevend en arbeid in dit overzeesch Nederlandsch gebied, door ondeskundige hand ontworpen zijn en volgens welke de jacht op dit schitterende object voor den weidman — ook het vleesch is zeer welsmakend — eerst geopend wordt op 1 Augustus, een paar weken slechts vóór het oogenblik, waarop het gepluimde van den haan alle aantrekkelijkheid als trophée tengevolge van den rui heeft verloren. Tot voor korten tijd viel de opening der jacht zelfs na dat tijdstip, nl. op 1 September. De zaak is, dat men bij het bepalen van een gesloten jachtijd er maar een slag in geslagen heeft en „gemakshalve” (sic!) alle wild, groot en klein, over één kam scheert! Wij zullen echter op dit punt niet doorgaan, omdat dit onvermijdelijk zou leiden tot algemeene beschouwingen over het regeerbeleid h.t.l., welke hier misplaatst zouden zijn. In Nederland weet men trouwens van dat „beleid” i.z. natuurbescherming en regeling der jacht ook mede te praten, niettegenstaande het daar, ten deele althans, valt onder publieke contróle, welke hier ten eenenmale illusoir is, al ontbreekt het ons ook niet aan politieke tinnegieters.

De pauw leeft, zooals boven reeds min of meer werd te kennen gegeven door gewag te maken van harems, polygamisch, wat ook pleit voor het veel ruimer gelegenheid geven tot afschot der overtollige hanen, die reeds getoomde of zelfs reeds tot leggen overgegane hennen slechts overlast bezorgen. Een verschooningstijd van de hanen alleen gedurende de strikte paringsperiode, ruim genomen van 1 Februari tot 1 April, desnoods 1 Mei, zou heel veel beter zijn dan de tegenwoordige regeling, die, uitgaande van de bovenaangegeven „globale” methode, de jacht slechts openstelt gedurende vier van de twaalf maanden, terwijl practisch die vier nog inkrimpen tot veertien dagen, omdat dit wild na verloop daarvan geen waarde meer heeft voor den weidelijken jager. Echter wel voor den aaschieter, die met den strooper in dit land tot de bevoorrechte klassen behoort.

SUMMARY.

There exist two distinct species of peafowl, viz. *Pavo cristatus* Linn. and *P. muticus* Linn., the first occurring in India and Ceylon, the second in Java. A third variety, *P. nigripennis* Sclat., dwelling in Assam, Further India and the Malay Peninsula, is to the opinion of the German Professor Dr. Otto ZUR STRASSEN but a subspecies of the first named

species. The principal conspicuous difference between the cocks of the two species is to be found in the tuft on the head, which with *cristatus* (= the crested) exists of feathers, only bearded at the top, whereas that of *muticus* has a vane along the whole quill, be it only one-sided. Next there are some variances in the colouring of the throat and the wing coverts.

A very remarkable difference between the two species however lays in the fact, that the hens of *cristatus* are dull-coloured and those of *muticus* on the other hand have partly metallic-glossy plumes, though in a far less degree than the cocks. According to the theory, that if in a species the female birds are dull-coloured in contrast to their brighter mates, this is due to an evolutionary process, tending to make the first less perceptible when laying on their nests, that species of a genus, whereof the females are the less conspicuous must be the most advanced or phylogenetically the youngest. When this is true the Javanese peafowl must be the most ancient of the two species according to the Darwinian doctrine on the origin of species. This verily would afford an unexpected controversy to the common conception about the primitiveness of the insular Java-fauna.

In respect to the specific names there is also somewhat paradoxical. „*Muticus*” is a synonym of „*mutilus*”, i.e. mutilated or lopped. Now, when it is supposed that LINNÆUS in assigning names to both species, found the tuft the most characteristic feature (and as the denomination „*cristatus*” proves, this at least was the case with one of the two) then immediately the question arises, why he called the Javanese bird the „*lopped*”, since this has a complete crest, that of the continental peacock rather being the mutilated one, for part of the vanes of its composing feathers seeming to be clipped. Is it entirely excluded — one may ask — that the Swedish naturalist himself named the species just the reverse as they are at present, but his successors by mistake changed the two?

Habitat and manner of life are with both species much the same. They require jungles, where patches, thickly overgrown by tall grasses and shrubs are variegated by woods or at least groves with some very tall trees in them. They also never remove at great distances from water, so that in the dry season they are only to be found in the strips of land of but a few miles breadth, bordering the rivers. Throughout the day-time the cock with his harem of ladies wanders about in the undergrowth and the high grasses, but in the morning and the late afternoon the former flies at the top of a very tall tree, where he can overlook a vast extent of country and there soon starts his song. Though not at all rare, peafowl in Java never do flock together in such great numbers as in India, according to some authors about that country; neither in the named island they live about temples etc. in semi-domesticated condition. On the contrary they are always extremely shy and suspicious. In Java however they are nowhere object of superstitious devotion as with some Hindoo-sects.

The Javanese peafowl have two distinct sounds. One of these, may-be only produced by the hens, is alike the cackling of guinea fowl (*Numida* Linn.), but without the nasal twang the latter let us hear. The above

alluded to morning- and evening-song of the cock however is a piercing cry, which differs according to the species.

Here again there is occasion for speculation. Dr. W. T. HORNADAY in his book „Two years in the jungle”, describes the call of *P. cristatus* as a trisyllable, ringing like „pee-goo-wee”. However that of *P. muticus* sounds as „pa-on” (disyllabic), much the same as the French term for pea fowl. In Italian and Spanish, both Romanic languages, the word is resp. „pavone” and „pavon” and even in the vernaculars of Germanic extraction, like Dutch and modern German, we can retrieve the same root in the words „pauw” and „Pfau”. The origin of all these terms is to be retraced to the ancient Latin „pavo”, which certainly is classic, as OVID and PLINY already made use of this word. It must be remembered also, that in Latin there was no distinction between the characters u and v, which in that language must have been a liquid, pronounced much the same like the English w. Evidently all these words are onomatopoeias of the above designed cry of *P. muticus*. But there is the riddle. Nowadays the well-known peafowl kept in domesticated state about parks of manor-houses etc. is *P. cristatus* and it is accepted, that from times immemorial this species was in Europe the prevalent, one may even say the vulgar one. Nevertheless its cry, if Dr. HORNADAY’s version of it is true — which can hardly be doubted of — shows none resemblance to „pavo” and its derivations in modern languages, as the call of *P. muticus* does. May we conclude from this, that it was the latter species, which was firstly known in ancient Occident, but afterwards superseded by the other? But then it must be admitted, that the connections between Europe and Java must be of very old date. Truly these connections need not to have been direct. It may be that only by frequent transfer from hand to hand the Javanese peafowl arrived in the Mediterranean regions in very remote times, when perhaps their Indian congeners were forbidden from exportation, being holy birds. This however remains to historians to elucidate.

The mating and hatching season of the Javanese peafowl is not exactly known, but judging from the moulting-time, which commences about medio of August, the first period must have its beginning in the second half of February. When about to lay their eggs, the hens separate from the cocks and from each other and retire in very secret refuges in the dense undergrowth of the forests.

MEESTER CORNELIS (Java), 17 Juli 1932.
